Κανόνας στη σχολική ζωή ο εκφοβισμός

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 9 Οκτωβρίου, 2011

Διαφοροποίηση των τρόπων εκδήλωσης στις βόρειες και νότιες χώρες της Ευρώπης

Ο έμμεσος σχολικός εκφοβισμός σε βάρος μαθητών - θυμάτων, που στοχοποιούνται από τους συμμαθητές τους γιατί εμφανίζουν κάποιες ιδιαιτερότητες, είναι διαρκώς παρών και αποτελεί κανόνα της σχολικής ζωής, με σημαντικότερες και πιο επικίνδυνες συνέπειες, ακόμη και από τον άμεσο εκφοβισμό, που μπορεί να εκδηλωθεί μέσα από έναν καβγά ή ξυλοδαρμό. Χαρακτηρίζει δε περισσότερο την εικόνα συμπεριφοράς μαθητών στα σχολεία των χωρών του νότου της Ευρώπης και των Βαλκανίων, από ό,τι των βόρειο-δυτικών κοινωνιών, όπου ο άμεσος εκφοβισμός είναι συχνότερος και εντονότερος, καθώς δεν αποκλείεται να εκδηλώνεται και μέσα από συμμορίες.

Οι διαφορές αυτές οφείλονται στο γεγονός ότι οι κοινωνίες των χωρών του νότου και των Βαλκανίων, διατηρούν ακόμη την παραδοσιακή τους δομή και τις ισχυρές οικογενειακές σχέσεις, σε αντίθεση με τις βόρειες χώρες, όπου παρατηρείται διάρρηξη του οικογενειακού ιστού, απουσία των γονιών από το σπίτι και αποξένωση.

Την χρήση βίας και τις διαφορές συμπεριφοράς των μαθητών στο σχολικό περιβάλλον, επιχειρεί να καταγράψει και να συγκρίνει έρευνα που διενεργείται ταυτόχρονα σε 10 ευρωπαϊκά κράτη (Ελλάδα, Κύπρος, Σλοβενία, Ιταλία, Γαλλία, Βέλγιο, Ρουμανία, FYROM, Βουλγαρία, Γερμανία), από ακαδημαϊκά και εκπαιδευτικά ιδρύματα των χωρών, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Daphne III. Στην Ελλάδα, φορείς υλοποίησης είναι το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ενώ τα συνολικά αποτελέσματα, πρόκειται να παρουσιαστούν στο τέλος της χρονιάς στην Ιταλία.

Πάνω από το 90% των μαθητών υπήρξε θύμα ή θύτης εκφοβισμού

Το φαινόμενο της σχολικής βίας (εκφοβισμού, ο διεθνής όρος: bullying) έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις τα τελευταία χρόνια και στα ελληνικά σχολεία και υφίσταται από τα πρώτα χρόνια της σχολικής ζωής μέχρι τα τελευταία, διάστημα κατά το οποίο, το θύμα μπορεί να εμφανιστεί μεταγενέστερα και ως θύτης, κυρίως όταν νιώθει δυνατός και ασφαλής, όπως για παράδειγμα μέσω της ομαδοποίησης.

Την καταγραφή του φαινομένου για τα ελληνικά σχολεία, διερεύνησε το πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, μέσω ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων κατά την περσινή σχολική χρονιά, σε 852 μαθητές (719 γηγενείς και 133 αλλοδαπούς) από 25 σχολεία (δημοτικά και γυμνάσια) της Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Πάτρας και Ιωαννίνων.

Όπως προέκυψε από την έρευνα, η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών (πάνω από 90%) έχουν υπάρξει θύματα ή θύτες άμεσου και έμμεσου εκφοβισμού σε όλη τη διάρκεια της μαθητείας τους στην σχολική κοινότητα. Σύμφωνα με τον επιστημονικό υπεύθυνο της έρευνας και της πράξης «Καλλιέργεια κλίματος διαπολιτισμικής επικοινωνίας σε επίπεδο σχολείου», επίκουρο καθηγητή του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Γιώργο Νικολάου, οι μορφές έμμεσου εκφοβισμού (π.χ. διάδοση φημών, εκβιασμών, απειλών, περιθωριοποίησης, ψυχολογική πίεση), καταλαμβάνουν μεγαλύτερο ποσοστό και ένταση στα ελληνικά σχολεία από ότι ο άμεσος εκφοβισμός (καβγάς, βρισιές, ξυλοδαρμοί, συμπλοκές, όπλα), αποτελεί κυρίως επιλογή συμπεριφοράς από τα κορίτσια, και κρίνεται εξίσου ή και περισσότερο επικίνδυνος, από τον άμεσο εκφοβισμό. «Ο έμμεσος εκφοβισμός μπορεί να είναι διαρκής, εάν το θύμα δεν αλλάξει σχολικό περιβάλλον, και να οδηγήσει σε κατάθλιψη, ακόμη και σε απόπειρες αυτοκτονίας, προκειμένου το άτομο να απαλλαγεί από καταστάσεις ψυχολογικής πίεσης», ανέφερε.

Ο διαδικτυακός εκφοβισμός (cyber-bullying: χρήση απειλητικών - εκβιαστικών μηνυμάτων) «κερδίζει έδαφος» στην μαθητική κοινότητα, ως μορφή έμμεσου εκφοβισμού, τον οποίο χρησιμοποιούν τα κορίτσια σε ποσοστό άνω του 60%, σε αντίθεση με τα αγόρια που καταφεύγουν στον άμεσο εκφοβισμό σε ποσοστό 80% (στα κορίτσια αυτό το ποσοστό είναι στο 10%). Σε ό,τι αφορά τους αλλοδαπούς μαθητές - παιδιά μεταναστών, διαπιστώνεται ότι θυματοποιούνται όταν αποτελούν τη μειοψηφία της τάξης ή του σχολείου - μέσω του στιγματισμού, της απομόνωσης και του λεκτικού εκφοβισμού - ωστόσο, όταν το ποσοστό τους φτάνει το 50-70% ομαδοποιούνται και στρέφονται κατά της κυρίαρχης γηγενούς ομάδας μαθητών. Σύμφωνα με τον κ. Νικολάου, αν και η σύσταση και δράση μαθητικών συμμοριών δεν έχουν έκταση στην Ελλάδα, ωστόσο, συναντώνται περιστασιακά στις μεγάλες

πόλεις.

Προφίλ θύματος – θύτη

Η έρευνα αλλάζει παλαιότερα δεδομένα για το προφίλ των θυτών, ότι δηλαδή είναι παιδιά που έχουν βιώσει την βία μέσα στην οικογένειά τους, γεγονός που εξακολουθεί να ισχύει, ωστόσο ως τμήμα μόνο της συνολικής εικόνας. «Πολλοί από τους θύτες φαίνονται να προέρχονται από εύπορες και μορφωμένες οικογένειες, ωστόσο, έχουν μία υπερφίαλη εικόνα για τον εαυτό τους, τον οποίο διαχωρίζουν από τους «κατώτερους» συμμαθητές τους», επισημαίνει ο κ. Νικολάου. Από την άλλη πλευρά τα θύματα του εκφοβισμού παρουσιάζουν μειωμένη αυτοεκτίμηση, είναι συνήθως ντροπαλά, έχουν δυσκολίες στην επικοινωνία και στις συναναστροφές τους, και πολλές φορές η ετερότητά τους βρίσκεται σε κάποια σωματική ανωμαλία, ανήκουν σε μειονοτική ομάδα κ.α.

Οι μαθητές θύματα αποφεύγουν να συζητούν τα περιστατικά σχολικού εκφοβισμού στο σπίτι, για αυτό οι γονείς θα πρέπει να είναι προσεχτικοί και παρατηρητικοί σε διάφορα σημεία και ενδείξεις όπως μώλωπες, τραυματισμούς, προφάσεις ασθένειας για να λείψουν από το σχολείο, έλλειψη σχέσεων με συμμαθητές τους, εσωστρέφεια, επανεμφάνιση βραδινής ενούρησης κ.α.

(Πηγή: kathimerini.gr με πληροφορίες από ΑΠΕ-ΜΠΕ)